

Langdurig gebruik van PPI's, een goed idee?

De nadelen van langdurig PPI-gebruik

Gebruik PPI's met zorg: langdurig gebruik kan gepaard gaan met ernstige ongewenste effecten, o.a.:

- **Nierlijden:** Acute interstitiële nefritis, acute en chronische nierinsufficiëntie.
- **Gastro-intestinale infecties:** o.a. met Clostridium difficile, en een verhoogd risico van reizigersdiarree.
- **Vitamine B12-deficiëntie:** door malabsorptie.
- **Hypomagnesiëmie:** door malabsorptie.
- **Osteoporose en fractures:** bij volwassenen.

PPI's kunnen de werking van andere geneesmiddelen beïnvloeden. Enkele voorbeelden:

PPI	Interactie	Advies
Alle PPI's	Verminderde opname van itraconazol, ijzer, levothyroxine, rilpivirine, bepaalde protease-inhibitoren en proteïnekinase-inhibitoren	PPI (tijdelijk) stoppen
Omeprazol Esomeprazol	Verminderde werking van clopidogrel	omeprazol en esomeprazol vermijden
Alle PPI's	Verhoogde toxiciteit van hoge doses methotrexaat	PPI (tijdelijk) stoppen

Wanneer kan je PPI's afbouwen?

Sommige patiënten hebben PPI's langdurig nodig, zoals:

- bij **maagbescherming** bij chronisch NSAID-gebruik.
- bij **specialistische diagnoses** (zoals het Zollinger-Ellisonsyndroom, Barrett oesofagus, ernstige erosieve oesofagitis).

Wanneer wél proberen afbouwen?

Als er geen absolute indicatie is om continu een PPI te nemen én de klachten zijn onder controle.

Hoe bouw je PPI's af?

1. Controleer de medicatielijst

Neemt je patiënt geneesmiddelen die maaglast veroorzaken? Kunnen ze gestopt of vervangen worden door een alternatief?

Denk aan NSAID's, acetylsalicylzuur, bisfosfonaten, antibiotica, antidepressiva, GLP-1-analogen, enz.

---

2. Overweeg levensstijl-aanpassingen

Overleg met je patiënt welke maatregelen in hun specifieke situatie zinvol kunnen zijn.

- **Stoppen met roken.**
  - **Gewicht verliezen bij overgewicht.**
  - **Voeding** vermijden die klachten uitlokt.
  - **Niet te veel eten.**
  - **Niet eten voor het slapengaan.**
  - Het **hoofdeinde** van het bed verhogen.
  - Slapen op de **linkerzij**.
  - **Stress** verminderen.
-

3. Geef informatie over rebound-reflux

- Informeer je patiënt dat de refluxklachten **tijdelijk kunnen toenemen** na het stoppen van de PPI.
  - Adviseer een **geleidelijke afbouw** van de PPI om rebound-symptomen te beperken. Abrupt stoppen wordt afgeraden.
  - Geef je patiënt mee dat een **antacidum zo nodig** gebruikt kan worden om klachten tijdelijk te verlichten.
-

4. Plan de afbouw samen met je patiënt

Een eenvoudig en kort voorbeeldschema zou kunnen zijn:

- halveer de dosis elke week totdat een halve standaarddosis* wordt bereikt
- stop deze na 1 week helemaal.

*Een standaarddosis: omeprazol 20 mg 1x/dag, esomeprazol 20 mg 1x/dag, of pantoprazol 40mg 1x/dag.

Pas de duur en snelheid van afbouw aan in overleg met je patiënt.

Overweeg je patiënt op volgen tijdens de afbouw en na de stop. Spreek in elk geval af je patiënt terug te zien bij aanhoudende klachten.

Als volledig stoppen niet mogelijk is, probeer dan:

- **on-demand gebruik** (start bij refluxklachten, stop bij goede symptoomcontrole).
- **de laagst mogelijke effectieve dosis** te gebruiken.

Heeft je patiënt nog steeds klachten?

- Overweeg een *H. pylori* test. Behandel als deze positief is.
- Blijf alert voor alarmsymptomen die kunnen wijzen op maligniteit (zoals dysfagie, vermagering of bloedingen), en stuur door naar een specialist indien nodig.

Zijn de klachten onder controle?

Blijf periodiek nagaan of verdere afbouw of stoppen haalbaar is.

Samenwerking arts-apotheker

Tips voor artsen

- Communiceer het behandelingsplan duidelijk, bijvoorbeeld door op het voorschrift te vermelden: "PPI in afbouw" of "on demand".

Tips voor apothekers

- Vraag de patiënt naar de indicatie en het behandelplan.
- Voor patiënten die PPI's afbouwen: leg uit wat rebound-reflux is, hoe antacida kunnen helpen en hoe ze hun afbouwschema goed kunnen uitvoeren.
- Informeer patiënten die on-demand PPI's gebruiken over het correcte gebruik.